

LBRIS

We know
books

OTTO ABETZ

MEMORII

**ÎN SLUJBA ÎNȚELEGERII
FRANCO-GERMANE**

1930-1940

Vol. 1

Editura Miidecărți

2022

Cuprins

PREFAȚĂ	7
Capitolul I	
O tinerețe trăită în apropierea frontierei cu Franța	15
Capitolul II	
Cercul Sohlberg	35
Capitolul III	
Serviciile lui Ribbentrop	57
Capitolul IV	
Apropierea dintre organizațiile foștilor combatanți	69
Capitolul V	
Societatea germano-franceză și Comitetul Franța-Germania	81
Capitolul VI	
Porumbeii păcii pe Arcul de Triumf	97
Capitolul VII	
Declarația franco-germană din 6 decembrie 1938	119
Capitolul VIII	
Interdicție de ședere	133
Capitolul IX	
Un război impopular	149
Capitolul X	
Armistițiul	173

Capitolul XI

Ambasador la Paris

187

Capitolul XII

Întrevederea de la Montoire

205

Capitolul XIII

Revoluție de palat la Vichy

229

Capitolul XIV

Amiralul Darlan la guvernare

259

Fresnes¹, octombrie 1950

Capitolul I

O tinerețe trăită în apropierea
frontierei cu Franța

A veam 25 de ani când problema relațiilor franco-germane a devenit pentru mine problema centrală și îmi place să cred că a exercitat un rol la fel de important asupra tinereții mele.

De fapt din primele mele amintiri am rămas cu prea puține lucruri legate de Franța. Am vizitat mai multe țări înainte de a pune piciorul pe pământul francez, iar spiritul meu se simțea mai mult atras de poezia nordică și de filosofia orientală decât de gândirea și literatura franceză.

Imaginea ce mi-o făcusem atunci despre Franța nu se deosebea întru nimic de cea pe care și-o puteau face tinerii germani din generația mea. Cu toate acestea dacă ar fi să credem psihanaliza, care atribuie primelor impresii de viață o influență determinantă asupra evoluției ulterioare a personalității, faptul că m-am născut într-o zonă de frontieră a jucat cu siguranță un rol în atitudinea mea față de problemele pe care le ridica vecinătatea franco-germană.

1 Suburbie a Parisului, situată la 11 km de centrul orașului, cunoscută pentru penitenciarul de acolo.

M-am născut în landul Baden-Württemberg. Din partea tatălui, cât de mult am putut descoperi în trecut, strămoșii mei sunt cu toții originari din partea germanică a țării², adică din munții Pădurea Neagră, și s-au stabilit ca meșteri rotari la Rastatt³. Cât despre strămoșii din partea mamei au fost cu toții după Războiul de Treizeci de ani, pădurari de origine francă în regiunile hessane și badeze ale regiunii Odenwald⁴. Ca la mulți dintre locuitorii acestui land, în vinele mele curge sângele a două triburi germanice, dintre care unul a dat numele său Franței, iar celălalt, rostit în franceză, a dat numele său Germaniei⁵.

M-am născut la 26 martie 1903, în micul oraș Schwetzingen⁶, în apropiere de Mannheim. Tatăl meu, intendent al domeniilor margrafilor⁷ de Baden, locuia la castel⁸, așa că primii mei ani au fost marcați de impresiile pe care le făceau asupra mea clădirile construite în stil baroc, șanțurile de fortificație, parcul splendid, amenajat în stilul celui de la Versailles. În curtea de intrare arbuști masivi de liliac parfumau aerul în epoca înfloririi lor; o poartă sumbră cu grilaj de fier forjat se deschidea înspre parc; alei largi erau mărginite de castani înconjurați de

-
- 2 În sensul că ducatul Baden a fost o zonă disputată cu Franța care, la 1679 de pildă, a ocupat zona orașului Freiburg im Breisgau.
 - 3 Rastatt este un oraș pe malul estic al Rinului situat la 90 km vest de Stuttgart, capitala landului Baden-Württemberg.
 - 4 Odenwald este o zonă colinară din sud-vestul Germaniei, acoperind sudul landului Hessa, nordul Bavariei precum și partea de nord a landului Baden-Württemberg. Zona este limitată la sud de râul Neckar, iar la est de râul Main. Vârful cel mai înalt este Katzenbuckel cu o altitudine de 626 m deasupra mării.
 - 5 Este vorba de triburile francilor – de unde vine numele Franței – la France – și alemanilor, care au dat numele lor denumirii franceze a Germaniei – l'Allemagne.
 - 6 Schwetzingen este un orașel situat la 15 km sud-est de Mannheim și la 50 km nord-vest de locul unde frontiera franco-germană atinge fluviul Rin care din acest punct devine frontiera naturală între cele două țări până la granița lor cu Elveția, în apropierea orașului Basel.
 - 7 Titlul de margraf a desemnat începând din secolul al VIII-lea până în secolul al XI-lea, un rol de conducere, la început fără o descriere specifică, deținut de un nobil din zona de graniță a imperiului numită Marcă (*Margrafiat*). Apoi titlul s-a depărtat de legătura sa inițială cu zona de graniță și l-a identificat pe purtătorul acestuia ca deținător al unui anumit rang în cadrul grupului de prinți imperiali. Titlul de margraf nu indica o anumită funcție.
 - 8 Castelul Schwetzingen (*Schloss Schwetzingen*) este un castel care se află în orașul cu același nume. Menționat prima oară pe la 1350, a fost de mai multe ori reclădit și extins și a devenit reședința de vară a principilor electori palatini Carl Filip (1661-1742) și Carl Theodor (1724-1799). Castelul devine mai cunoscut prin secolul al XVIII-lea, aici având loc anual concertele Festivalului de la Schwetzingen.

flori și la rândul lor înconjurau eleșteiele; statuile divinităților acvatice erau admirabil amplasate în jurul lacului cel mare; în tufișurile atent amenajate, statui ce se ofereau doar pe jumătate privirilor păreau angajate în dialoguri magice. Toate acestea creau o imagine confuză care a inițiat desigur sentimentele mele tinerești spre înțelegerea eforturilor pe care Marele Secol le-a întreprins pentru a pune în concordanță arta cu natura și au făcut ca mai târziu să mă simt pe deplin familiarizat cu creațiile lui Le Nôtre⁹.

Să mai adăugăm că regiunea Schwetzingen este bogată în amintiri despre Prințesa Palatină¹⁰ și conform tradiției tot aici ar fi scris Voltaire¹¹ o parte din prima versiune a lui *Candide*¹². În multe din scrisori prințesa Liselotte, cea pe care o numim ”copilul de sânge palatin la curtea Regelui Soare”, a descris nostalgia ei după Schwetzingen și parcul său. Orașul meu natal a răsplătit fidelitatea dragei sale Liselotte dedicându-i un adevărat cult care, în copilăria mea, nu-și pierduse nimic din vivacitate.

Schwetzingen păstrează însă la fel de vie și amintirea invaziei Palatinatului¹³, consecință tragică și de nimeni prevăzută a căsătoriei lui Liselotte cu Filip d’Orléans. Toamna, când mergeam să culegem hamei, cei în vârstă mai aveau încă amintiri de povestit despre acea nenorocire.

9 André Le Nôtre (1613 – 1700) celebru arhitect peisagist francez, cel care a amenajat grădinile regelui Ludovic al XIV-lea, cele mai importante fiind cele din jurul castelului de la Versailles.

10 Elisabeth Charlotte, Prințesă a Palatinatului (1652 – 1722) numită și Liselotte a Palatinatului, a fost o prințesă germană și din 1671 soția lui Filip al Franței, Duce de Orléans, numit și *Monsieur*, fratele mai mic al regelui Ludovic al XIV-lea al Franței. Corespondența ei vastă oferă detalii ale personalității sale și a activităților de la curtea cumnatului ei, Ludovic al XIV-lea. Ea și soțul ei, ducele de Orléans, au fost fondatorii Casei de Orléans. Singurul lor fiu supraviețuitor, Filip al II-lea Duce de Orléans, a fost regent al Franței în timpul minoratului regelui Ludovic al XV-lea al Franței.

11 Voltaire, pseudonimul lui François-Marie Arouet (1694 – 1778) scriitor și filosof francez reprezentant de frunte al iluminismului francez.

12 Celebră operă a lui Voltaire, *Candide sau Optimismul* a fost publicată în ianuarie 1759 la Geneva, oraș unde scriitorul locuia de mai mulți ani.

13 Autorul se referă la cea de-a doua devastare a Palatinatului (decembrie 1688 – martie 1689) de către trupele franceze comandate de ministrul de război, Louvois; prima avusese loc în 1674, la ordinul mareșalului Turenne. Amintirea devastărilor s-a păstrat vie în conștiința generațiilor următoare de locuitori.

Amintirea lui Mélac¹⁴ și a celebrului ordin al lui Louvois¹⁵: "Ardeți Palatinatul!" au rămas neșterse în conștiința populară. Artei franceze a grădinilor datoram paradisul din parc, dar puteam zări privind peste eleșteie și pajiști silueta albastru întunecată a munților și ruinele castelului de la Heidelberg¹⁶.

Când aveam șase ani, tatăl meu a primit o funcție la Karlsruhe¹⁷, capitala landului Baden. Nici aici nu lipseau amintirile lăsate de francezi, mai ales cele legate de epopoea napoleoniană. Prima prințesă care a urcat pe tronul Marelui Ducat a fost din familia de Beauharnais¹⁸, iar una din cele mai frumoase străzi din oraș, Stephaniestrasse, îi poartă numele. O altă stradă păstrează marca distinctivă a Imperiului și se numește Kriegstrasse (strada războiului). Aceasta din urmă intersectează la unul din capetele ei străzile dispuse în evantai care unesc centrul orașului cu periferiile. A fost construită de locuitori pentru ca armatele napoleoniene să nu mai treacă prin centrul orașului, deoarece, cu toate că erau armate aliate, manifestau uneori pretenții greu de suportat... Nu încapă îndoială că pe această stradă a războiului a mărșăluit contingentul badez ca să se alăture Marii Armate în drumul ei spre Răsărit, și s-a ilustrat în multe bătălii, mai ales în cea de la Berezina¹⁹ și în cele din urmă s-au întors acasă doar o mână de oameni.

14 Ezéchiel du Mas, conte de Mélac (1630 – 1704) general francez în slujba regelui Ludovic al XIV-lea și a ministrului de război Louvois care și-a câștigat o tristă faimă în timpul războiului împotriva Ligii de la Augsburg sau Războiul pentru Succesiunea Palatinatului (1688 – 1697).

15 François Michel Le Tellier, marquis de Louvois (1641 – 1691), om politic francez, ministru de război al regelui Ludovic al XIV-lea (1677 – 1691), reorganizator al armatei franceze.

16 Heidelberg, faimosul oraș universitar german se află la zece km est de Schwetzingen, și păstrează și astăzi vestigiile unuia din turnurile aruncate în aer la 1693 (Gesprengter Turm).

17 Karlsruhe este un oraș aflat la 65 km vest de Stuttgart; a fost capitala Marelui Ducat de Baden (1715 – 1871).

18 Stéphanie de Beauharnais (1789 – 1860) rudă prin alianță cu Josephine de Beauharnais, prima soție a lui Napoleon I, a fost adoptată de împărat și căsătorită în 1806 cu Karl Ludwig Friedrich, Mare Duce de Baden, cu care a avut patru copii. Una dintre fiice a fost Josephine von Baden (1813 – 1900) care s-a căsătorit în 1834 cu Karl Anton von Hohenzollern-Sigmaringen (1811 – 1885); aceștia au fost părinții regelui Carol I al României și bunicii regelui Ferdinand I.

19 Berezina este un râu care traversează orașul Borissov din Republica Belarus de astăzi, la 75 km nord-est de capitala Minsk. Trecerea Berezinei (26 – 28 noiembrie 1812) a marcat dezastrul final al Marii Armate napoleoniene în campania din Rusia.

Când după Primul Război Mondial s-a ridicat un monument în memoria grenadierilor din garda de la Karlsruhe căzuți la datorie, s-au gravat în piatră, în afară de numele bătăliilor din anii 1870 și 1914 și numele bătăliilor celebre la care soldații badezi au participat sub steagurile lui Napoleon I.

Luptătorii prusieni care s-au împotrivit lui Napoleon, văzând în el un tiran și un uzurpator, aveau dreptate? "Colaboraționiștii" renani care îl venerau pe Napoleon ca succesor al lui Carol cel Mare, întemeietorul noului imperiu al Occidentului, vedeau ei lucrurile corect? Și astăzi se mai văd portrete ale lui Napoleon așezate la loc de cinste în mai multe ferme din Pădurea Neagră, în vreme ce în conștiința populației din zonele de frontieră Bourbonii²⁰ și Iacobinii²¹ nu sunt decât niște tulburători ai păcii.

În timpul excursiilor noastre școlărești, colegii mei și cu mine mai găseam încă prin pădurile de la sud de Karlsruhe, urme ale faimoaselor linii de la Ettlingen²², pe care margraful Ludwig de Baden²³, învingător asupra turcilor și șef de stat major al armatelor prințului Eugen²⁴ le-a construit pentru a apăra teritoriile Sfântului Imperiu Roman de națiune germană împotriva Franței creștine. Puțin mai departe, în apropiere

20 Bourbon este numele dinastiei franceze care a condus Franța de la regele Henric al IV-lea (1589 – 1610) la regele Carol al X-lea (1824 – 1830).

21 Iacobinii au fost o grupare radicală din vremea revoluției franceze al cărei lider, Maximilien de Robespierre, a preluat puterea la 27 iulie 1793 și a instaurat domnia Terorii până când a fost și el arestat împreună cu adepții săi la 27 iulie (9 Thermidor) 1794 și ghilotinat a doua zi. Numele lor provenea de la mănăstirea Iacobinilor, din strada Saint-Honoré din Paris, al cărei refectoriu fusese inițial locul lor de întrunire.

22 Ettlingen este un orașel situat la zece km sud de Karlsruhe. Aici la 9 iulie 1796 trupele generalului francez Moreau au învins armata arhiducelui Carol de Austria. Germanii o numesc bătălia de la Malsch.

23 Ludwig Wilhelm, Margraf de Baden (1655 – 1707) comandantul șef al armatei imperiale austriace. Este cunoscut și drept Ludwig Turcul (*Türkenlouis*) pentru multele victorii împotriva armatei otomane, 57 la număr, cele mai importante fiind la Viena (1683) și la Slankamen (1691). În 1701 a construit Linia Bühl-Stollhofen, o linie de apărare concepută pentru a proteja nordul statului Baden de atacul francez.

24 Eugen de Savoia-Carignano, sau Eugeniu de Savoia, cunoscut și ca Prințul Eugen (1663 - 1736), a fost unul din cei mai străluciți feldmareșali ai Sfântului Imperiu Roman. A contribuit decisiv la ridicarea Austriei ca mare putere în cadrul Sfântului Imperiu Roman de Națiune Germană, iar apoi la întărirea poziției hegemonice a Țărilor Ereditare Austriece (ale Casei de Habsburg) în plan european.

de satul Sasbach, la poalele dealului Hornigrinde se mai putea vedea la începutul celui de-al Doilea Război Mondial un monument ridicat în amintirea lui Turenne²⁵. Acest monument, a cărui gardă de onoare o făcea un invalid francez, s-a bucurat multă vreme de statut de extrateritorialitate. Liberalismul din Baden știa într-adevăr să onoreze personalitatea unui mare adversar militar, chiar dacă acesta îi călcase solul cu intenții deloc pașnice.

Aproape toate localitățile din Baden păstrează astfel urmele numeroaselor invazii ale vecinilor noștri de la vest și acest învățământ concret, oferit chiar de peisajul din zonă, m-a apropiat de istorie într-un mod infinit mai captivant decât o puteau face cărțile. N-am fost niciodată foarte convins de imaginea simplistă și stridentă, dragă unui anumit public francez și reluată de imitatori prea zeloși din Germania, conform căreia francezii sunt un popor de burghezi și țărani pașnici, iar germanii un popor de războinici și cuceritori mereu în mișcare.

Amintirile pe care le-am evocat pe scurt aici vor ajuta să se înțeleagă faptul că dacă mai târziu m-am simțit atras într-o oarecare măsură de anumite cercuri bonapartiste, n-am putut niciodată să stabilesc vreo legătură cu regaliștii de la *Action française*²⁶.

Primul Război Mondial a fixat definitiv evoluția ideilor mele. Pentru locuitorii unui oraș aflat atât de aproape de frontieră, acest conflict a avut mai cu seamă caracterul unui război franco-german.

Bubuitul tunurilor de pe frontul din Alsacia s-a făcut repede auzit și au sosit primele trenuri cu răniți. Oraș de garnizoană, Karlsruhe s-a

25 Henri de La Tour d'Auvergne, viconte de Turenne (1611 – 1675) mareșal al Franței din 1643, unul dintre cei mai străluciți comandanți de oști ai regilor Ludovic al XIII-lea și Ludovic al XIV-lea. A fost ucis de un proiectil care i-a străpuns platoșa în cursul bătăliei de la Sasbach, la 27 iulie 1675. Localitatea a fost distrusă complet atunci și apoi refăcută. Azi se află acolo un muzeu dedicat lui Turenne.

26 *Action française* (AF) era o grupare politică de extremă dreapta, naționalistă și monarhistă franceză, care a fost înființată în anul 1898 în contextul afacerii Dreyfus. Principalul teoretician al AF, Charles Maurras, deși agnostic, a propagat ideea catolicismului ca religie de stat în Franța. În anul 1926 papa Pius al XI-lea a calificat ideile lui Maurras drept incompatibile cu învățătura Bisericii. Un an mai târziu, la 8 martie 1927, după perseverarea AF în a instrumentaliza Biserica Romano-Catolică în scopuri naționaliste, papa Pius al XI-lea i-a oprit pe membrii AF de la primirea împărtășaniei. Acest fapt a marcat declinul AF, cei mai mulți membri și simpatizanți distanțându-se de organizație.

transformat repede într-un oraș de spitale. Trupele care urcau în coloană se îmbarcau în vagoanele trase în noua gară; întoarcerea răniților avea loc în gara veche, ce fusese dezafectată în ajunul războiului. Parcul care se afla în spatele apartamentului nostru venea în prelungirea gării și de la ferestrele noastre observam adesea personalul sanitar și infirmierele Crucii Roșii cum transportau răniții la camioanele de ambulanță. Din acest fapt am cunoscut un aspect al războiului din anii 1914 – 1918 care m-a făcut să întrevăd toate suferințele.

Din cauza apropierii sale de linia frontului, Karlsruhe era expus raidurilor aeriene. În 1915 cinci bombe au căzut pe palatul margrafilor și în împrejurimile acestuia. Au căzut bombe și în piața din apropierea palatului, aproape de casa unde locuiam împreună cu părinții și au fost omorâți mai mult de cincizeci de copii din Karlsruhe – bombardamentul aerian în ziua procesiunii Corpus Christi²⁷, 21 iunie 1916²⁸.

Acest raid a fost executat sub comanda lui Henri de Kérillis²⁹. Douăzeci de ani mai târziu, am adus acestui aviator, devenit jurnalist la *l'Echo de Paris*³⁰, o invitație din partea Tineretului din Karlsruhe, să vină să depună o coroană de flori la mormintele tinerilor omorâți în

27 În traducere "Trupul lui Cristos" sau "Solemnitatea Preasfintelor Trup și Sânge ale lui Cristos" este o sărbătoare romano-catolică introdusă, inițial, în anul 1246 pe teritoriul Principatului episcopal Liège. La 1263 a avut loc minunea euharistică de la Bolsena, explicată de Toma de Aquino și recunoscută de papa Urban al IV-lea. Apoi, în anul 1264, procesiunea a fost extinsă la nivelul întregii Biserici Romano-Catolice. Procesiunea de *Corpus Christi* are loc anual la 60 de zile după Paști, adică în prima zi de joi de după *Duminica Sfintei Treimi* corespunzătoare celei de-a doua zi de joi de după Rusalii. La catolicii români, această sărbătoare se mai cheamă "Joia Verde".

28 Astăzi la locul respectiv există o placă comemorativă din tablă, ce poate fi văzută pe net, în care se scrie că "În timpul Primului Război Mondial orașul Karlsruhe a fost ținta a zece bombardamente aeriene, cel mai greu a avut loc la 22 iunie 1916, când au murit 120 de persoane și alte 169 au fost rănite, printre care multe femei și copii care asistau la o un spectacol de circ în piață." Alte surse indică tot data de 22 iunie, atacul fiind executat de nouă avioane Caudron G.4 sub comanda căpitanului Henri de Kérillis, care au decolat din apropierea orașului Nancy, situat la 175 de km vest de Karlsruhe vezi www.theaerodrome.com Documentele păstrate în Arhivele Statului din Karlsruhe indică aceeași dată. Există și o placă de marmură în care se vorbește de 71 de copii omorâți în timp ce priveau un spectacol de circ organizat în ziua de Corpus Christi.

29 Henri de Kérillis (1889 - 1958), ofițer de cavalerie apoi de aviație, jurnalist, scriitor, parlamentar în grupul republicanilor independenți, a fost singurul care la 4 octombrie 1938 s-a opus ratificării acordului de la München; din 1943 opozant al lui de Gaulle, după 1944 s-a autoexilat în Statele Unite, unde a și murit; vezi pe larg biografia sa în Jean-Yves Boulic, Annik Lavaure, *Henri de Kérillis: l'absolu patriote*, Presses Universitaires de Rennes, 2015, 271 p.

30 *L'Echo de Paris*, cotidian francez care a apărut între anii 1884 – 1944.